

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับศูนย์วิทยบริการของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการระหว่างอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ แพทยศาสตร์ เกี่ยวกับความต้องการศูนย์วิทยบริการของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต
3. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการระหว่างนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ พาณิชยศาสตร์ และการบัญชี รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ศิลปศาสตร์ วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ วิศวกรรมศาสตร์ เกี่ยวกับความต้องการศูนย์วิทยบริการของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ อาจารย์ และนักศึกษา

อาจารย์ หมายถึง ผู้ที่มีสถานภาพปัจจุบันเป็นอาจารย์สังกัดคณะที่จัดตั้ง ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต จำนวน 106 คน ได้แก่ อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และ แพทยศาสตร์

นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่มีสถานภาพปัจจุบันเป็นนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ของทุกคณะที่จัดตั้ง ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ได้แก่ นักศึกษาคณะนิติศาสตร์ พาณิชยศาสตร์และการบัญชี รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ศิลปศาสตร์ วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

และคณะวิศวกรรมศาสตร์ และนักศึกษาชั้นปีสูงของคณะที่จัดตั้ง ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ได้แก่ นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะวิศวกรรมศาสตร์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 3,326 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาโดยวิธีการหาตัวอย่างแบบช่วงชั้น โดยจัดแบ่งประชากรตามคณะ ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของอาจารย์ 84 คน และได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของนักศึกษา 357 คน รวม 441 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการศูนย์วิทยบริการของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ แบบสอบถามอาจารย์ 1 ชุด และแบบสอบถามนักศึกษา 1 ชุด แต่ละชุดแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบเลือกตอบ โดยสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ส่วนตัวของผู้ตอบ แบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ คณะที่สังกัด และที่นักอาศัย

ตอนที่ 2 เป็นแบบลำดับขั้นการจัดค่า 5 ระดับ โดยสอบถามเกี่ยวกับความต้องการศูนย์วิทยบริการด้านต่างๆ 5 ด้าน ดังนี้

- (1) ความต้องการบริการคอมพิวเตอร์เครือข่าย จำนวน 6 ข้อ
- (2) ความต้องการบริการสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน จำนวน 17 ข้อ
- (3) ความต้องการห้องบริการ จำนวน 4 ข้อ
- (4) ความต้องการด้านกายภาพ จำนวน 2 ข้อ
- (5) ความต้องการบริการให้คำปรึกษาจากบุคลากรเทคโนโลยีการศึกษา

จำนวน 5 ข้อ (ถามเฉพาะอาจารย์)

ระดับความต้องการแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีความต้องการในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความต้องการในระดับมาก
3	หมายถึง	มีความต้องการในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความต้องการในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความต้องการในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด โดยสอบถามความต้องการด้านอื่นๆ (ถ้ามี)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากอาจารย์และนักศึกษา โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมด้วยตนเอง จากแบบสอบถามรวม 441 ฉบับ ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์สามารถใช้ศึกษาถึกลับคืนมา จำนวน 358 ฉบับ คือแบบสอบถามอาจารย์ จำนวน 64 ฉบับ และ แบบสอบถามนักศึกษา จำนวน 294 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.18

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

(4.1) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามสถิติที่ใช้คือ การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

(4.2) การเปรียบเทียบความต้องการศูนย์วิทยบริการของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในด้านต่างๆ คือ ความต้องการคอมพิวเตอร์เครือข่าย ความต้องการสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ความต้องการห้องบริการ ความต้องการด้านกายภาพ และ ความต้องการบริการให้คำปรึกษาจากบุคลากรเทคโนโลยีการศึกษา สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เมื่อพบว่าแตกต่างจึงนำมาเปรียบเทียบรายคู่ โดยวิธีคูกี้ (Tukey) แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มอาจารย์เป็นชายร้อยละ 64.1 เป็นหญิงร้อยละ 35.9 กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 36-40 ปี มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.7 เป็นอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ร้อยละ 68.7 อาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์ ร้อยละ 17.2 และอาจารย์คณะแพทยศาสตร์ ร้อยละ 14.1 ส่วนใหญ่ที่พักอาศัยอยู่ห่างจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิตเกิน 10 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 76.6

ส่วนสภาพภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนักศึกษาเป็นชายร้อยละ 40.8 เป็นหญิงร้อยละ 59.2 กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 18-19 ปี มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.1 เป็นนักศึกษาคณะ

นิติศาสตร์ ร้อยละ 11.9 คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ร้อยละ 13.3 คณะรัฐศาสตร์ ร้อยละ 5.4 คณะเศรษฐศาสตร์ ร้อยละ 10.5 คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ร้อยละ 4.1 คณะศิลปศาสตร์ ร้อยละ 12.2 คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน ร้อยละ 5.8 คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ร้อยละ 3.4 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ร้อยละ 24.5 และ คณะวิศวกรรมศาสตร์ ร้อยละ 8.9 ส่วนใหญ่มีที่พักอาศัยอยู่ห่างจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิตเกิน 10 กิโลเมตร คิดเป็น ร้อยละ 56.8

2. ความต้องการศูนย์วิทยบริการของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ตามความคิดเห็น ของอาจารย์และนักศึกษา พบว่า

(2.1) อาจารย์มีความต้องการคอมพิวเตอร์เครือข่าย โดยต้องการให้มีเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างศูนย์รังสิตกับท่าพระจันทร์ และมีเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างศูนย์รังสิตกับมหาวิทยาลัยอื่น โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องการมากที่สุด รองลงมาคือต้องการการเปิดให้บริการตลอดเวลาทำการของห้องสมุด โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องการมาก ส่วนอัตราการเสียค่าบริการโดยเสียค่าบริการคิดตามเวลาที่ใช้ คิดตามความถี่ของข้อมูล และคิดตามจำนวนคำถาม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องการน้อย

ส่วนนักศึกษามีความต้องการคอมพิวเตอร์เครือข่าย โดยมีเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างศูนย์รังสิตกับท่าพระจันทร์ มีเครือข่ายเชื่อมโยกับมหาวิทยาลัยอื่น และเปิดให้บริการตลอดเวลาทำการของห้องสมุด โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องการมาก ส่วนอัตราการเสียค่าบริการโดยเสียค่าบริการคิดตามเวลาที่ใช้ คิดตามความถี่ของข้อมูล และคิดตามจำนวนคำถาม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องการน้อย

(2.2) ความต้องการบริการสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

(2.2.1) ความต้องการบริการจัดหา อาจารย์ต้องการให้ศูนย์วิทยบริการจัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนโดยแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย ผลิตสื่อการเรียนการสอน จัดวัสดุสิ้นเปลือง เครื่องมือเครื่องใช้ และสถานที่ในการผลิตสื่อเพื่ออำนวยความสะดวกแก่อาจารย์ที่ต้องการผลิตสื่อด้วยตนเอง จัดบริการสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนแยกต่างหากจากบริการวัสดุที่เป็นสิ่งตีพิมพ์ และจัดเจ้าหน้าที่ไปอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ห้องเรียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องการมาก รองลงมาคือจัดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำการใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนต่างๆ ที่ศูนย์วิทยบริการ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องการปานกลาง ส่วนการรวบรวมและจัดเก็บสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนของคณะต่างๆ ไว้

ที่ศูนย์วิทยบริการ โดยเฉลี่ยต้องการในระดับน้อย

ส่วนนักศึกษา ต้องการให้ศูนย์วิทยบริการจัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียน การสอนโดยแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย รวบรวมและจัดเก็บสื่อและอุปกรณ์ การเรียนการสอน ผลิตสื่อการเรียนการสอน จัดบริการสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนแยกต่างหากจาก บริการวัสดุที่เป็นสิ่งตีพิมพ์ จัดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำการใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนต่างๆ ที่ ศูนย์วิทยบริการ และจัดเจ้าหน้าที่ไปอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ ห้องเรียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องการมาก

(2.2.2) ความต้องการสื่อการเรียนการสอน อาจารย์ต้องการให้ศูนย์ วิทยบริการจัดสื่อการเรียนการสอนประเภท ภาพที่ต้องฉาย วัสดุสามมิติ โสตวัสดุ และบทเรียน โปรแกรม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องการมาก ส่วน สื่อการเรียนการสอนประเภท ภาพที่ไม่ต้องฉาย วัสดุอุปกรณ์ลายเส้น กระดานและแผ่นป้ายแสดง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องการน้อย

ส่วนนักศึกษาต้องการให้ศูนย์วิทยบริการจัดสื่อการเรียนการสอนประเภท ภาพที่ต้องฉาย วัสดุสามมิติ โสตวัสดุ และบทเรียนโปรแกรม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องการมาก ส่วน สื่อการเรียนการสอนประเภท ภาพที่ไม่ต้องฉาย วัสดุอุปกรณ์ลายเส้น กระดานและแผ่นป้ายแสดง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องการปานกลาง

(2.2.3) ความต้องการอุปกรณ์/เครื่องมือ อาจารย์ต้องการให้ศูนย์ วิทยบริการจัดอุปกรณ์/เครื่องมือประเภท เครื่องเสียง เครื่องฉาย และเครื่องบันทึกภาพ โดยเฉลี่ย อยู่ในระดับต้องการมาก

ส่วนนักศึกษา ต้องการให้ศูนย์วิทยบริการจัดอุปกรณ์/เครื่องมือประเภท เครื่องเสียง เครื่องฉาย และเครื่องบันทึกภาพ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องการมาก

(2.3) อาจารย์และนักศึกษาต้องการห้องบริการประเภท ห้องอ่านหนังสือ ห้อง ฟังเทปเสียง ห้องคู่วิดีโอ และห้องคอมพิวเตอร์ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องการมาก

(2.4) อาจารย์และนักศึกษาต้องการให้ศูนย์วิทยบริการจัดบริการเทคโนโลยี- การศึกษาและบริการห้องสมุดในอาคารหลังเดียวกัน และต้องการให้ตำแหน่งที่ตั้งของศูนย์วิทยบริการ อยู่ใจกลางมหาวิทยาลัยใกล้อาคารพิพิธภัณฑ์ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องการมาก

(2.5) อาจารย์ต้องการบริการให้คำปรึกษาจากบุคลากรเทคโนโลยีการศึกษา โดย จัดนักเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อให้คำปรึกษาด้านการผลิตสื่อ ด้านการใช้สื่อร่วมกับอุปกรณ์

ด้านการออกแบบการสอน ด้านบริการให้คำปรึกษาและติดตามผล โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องการมาก ส่วน การบริการให้คำปรึกษาจากบุคลากรเทคโนโลยีการศึกษาโดยจัดบริการตามคำสั่งของอาจารย์ โดยไม่ออกความคิดเห็นใดๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องการน้อยที่สุด

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้ คือ

1. ความต้องการคอมพิวเตอร์เครือข่าย

จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า แม้ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ยังมีได้มีการนำคอมพิวเตอร์เครือข่ายมาใช้ แต่อาจารย์และนักศึกษามีความต้องการคอมพิวเตอร์เครือข่าย โดยต้องการให้มีเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างศูนย์รังสิตกับท่าพระจันทร์ และ ต้องการให้มีเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างศูนย์รังสิตกับมหาวิทยาลัยอื่น เนื่องจากคอมพิวเตอร์เครือข่ายเป็นเทคโนโลยีการสื่อสารชนิดหนึ่งซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บและค้นหาข้อมูล สามารถรับและส่งถ่ายข้อมูลจากจุดหนึ่งไปสู่อีกจุดหนึ่งได้ (ฮิน กูวรวรรณ, 2534) ช่วยให้อาจารย์และนักศึกษารับทราบข้อมูลและสารนิเทศต่างๆ ขณะอยู่ที่ศูนย์วิทยบริการของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิตโดยไม่ต้องเสียเวลาเดินทาง ซึ่งกนกรัตน์ พรนิมเนส (2531) ได้ศึกษาการใช้คอมพิวเตอร์ในสถาบันการศึกษา พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มีคอมพิวเตอร์ใช้แต่บุคลากรส่วนใหญ่ต้องการใช้คอมพิวเตอร์เนื่องจากเห็นว่า คอมพิวเตอร์เป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัย ช่วยประหยัดเนื้อที่ในการเก็บข้อมูล ช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บและค้นหาข้อมูล ช่วยสร้างมโนภาพที่ติดต่อสถาบันและจะมีบทบาทต่อวงการศึกษามากขึ้นเป็นลำดับ และ นภาลักษณ์ วิทธีโพธิ์ (2530) ได้สำรวจการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าของนักศึกษาปริญญาตรี ในห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า บริการที่ผู้ใช้บริการต้องการมากที่สุดคือ การใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้า

ส่วนอัตราการเสียค่าบริการนั้น อาจารย์และนักศึกษาต้องการให้ศูนย์วิทยบริการของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต จัดเก็บค่าบริการโดยเสียค่าบริการคิดตามเวลาที่ใช้ เสียค่าบริการคิดตามความมากน้อยของข้อมูล และเสียค่าบริการคิดตามจำนวนคำถาม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องการน้อย เนื่องจากการจัดบริการใดๆ ของสถานศึกษามักจะเป็นไปในรูปของการให้บริการโดยไม่หวังผลกำไร ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ทศนีย์ แก้วจุมพล (2530) ซึ่งศึกษาการนำเสนอเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระหว่าง พ.ศ. 2531-พ.ศ. 2540 พบว่าผู้ใช้บริการมัก

คาดหวังว่าวิทยบริการใดๆ ที่สถาบันการศึกษาจัดขึ้นควรเป็นบริการแบบให้เปล่า

2. ความต้องการสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการสื่อการเรียนการสอน ประเภท ภาพที่ต้องฉาย วัสดุสามมิติ โสตวัสดุ และบทเรียนโปรแกรม ส่วนเครื่องมือ หรืออุปกรณ์การเรียนการสอนที่ต้องการได้แก่ เครื่องเสียง เครื่องฉาย และเครื่องบันทึกภาพ โดยจัดบริการแยกต่างหากจากวัสดุที่เป็นสิ่งตีพิมพ์ ทั้งนี้วิธีการได้มาซึ่งสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนอาจได้มาโดยวิธีการแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย ผลิตโดยเจ้าหน้าที่ของศูนย์วิทยบริการ และผลิตโดยอาจารย์ เนื่องจากสื่อการเรียนการสอนมีคุณค่าต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก สามารถอธิบายสิ่งที่เข้าใจยากให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น แสดงความหมายของสัญลักษณ์ต่างๆ เป็นศูนย์รวมความสนใจของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างขวางยิ่งขึ้น ช่วยให้อ่านเรื่องราวต่างๆ ได้มาก และนานวัน สามารถเอาชนะข้อจำกัดต่างๆ เกี่ยวกับเวลา ระยะทาง และขนาดได้ นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้เพื่อการเรียนรู้ได้ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงระดับอุดมศึกษา (เกอกลคูปริตัน, 2529) ซึ่งสุชาติ ใจสุภาพ (2531) ได้ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน เกี่ยวกับการใช้สื่อ พบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าสื่อการเรียนมีประโยชน์ต่อการสอนมากเพราะจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สุชนา วงศ์ทองสวัสดิ์ (2530) ได้ศึกษาการจัดตั้งห้องสมุดสาขาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า หอสมุดกลางควรรับผิดชอบในการจัดสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ตามความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยวิธีการได้มาซึ่งสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนโดยแลกเปลี่ยนและร่วมมือกันระหว่างห้องสมุด

3. ความต้องการห้องบริการ

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการให้ศูนย์วิทยบริการของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต จัดห้องบริการ ประเภท ห้องอ่านหนังสือ ห้องฟังเทปเสียง ห้องคู่มือทัศน และห้องคอมพิวเตอร์ ในระดับต้องการมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าเนื่องจากในปัจจุบันบริการห้องสมุดของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต มีพื้นที่อ่านหนังสือเพียง 3 ห้อง คือ ห้องอ่านหนังสือวารสารและหนังสืออ้างอิง ห้องอ่านหนังสือภาษาต่างประเทศ และห้องอ่านหนังสือภาษาไทย รวม 500 ที่นั่ง ซึ่งไม่เพียงพอกับความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาที่มีเป็นจำนวนมาก เมื่อว่างจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนผู้ที่ต้องการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจำเป็นต้องมีแหล่งทรัพยากรความรู้สำหรับเป็นที่ศึกษาค้นคว้า อาจารย์และนักศึกษาจึงต้องการบริการห้องอ่านหนังสือ

ในระดับต้องการมาก ส่วนการให้บริการที่อาคารวิทยบริการของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต นั้น ปัจจุบันมีเพียงห้องปฏิบัติการภาษา ขนาดจุ 30 คน 2 ห้อง ห้องเรียนขนาดจุ 40 คน 1 ห้อง ห้องเรียนขนาดจุ 50 คน 1 ห้อง ห้องควบคุมเสียง 1 ห้อง ห้องบันทึกเทปโทรทัศน์ 1 ห้อง ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการ และเป็นห้องที่ต้องใช้ร่วมกันในการเรียนการสอนทั้งชั้นเรียน จึงไม่อาจตอบสนองต่อผู้ที่มีความประสงค์จะศึกษาเพิ่มเติมตามศักยภาพของแต่ละบุคคลโดยใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภท เทปเสียง และวิดีโอ สำหรับบริการห้องคอมพิวเตอร์นั้น ทั้งที่ห้องสมุดและอาคารวิทยบริการยังมิได้มีการให้บริการแต่อย่างใด ทำให้อาจารย์ และนักศึกษาต้องการห้องบริการดังกล่าวในระดับต้องการมาก (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533)

4. ความต้องการด้านกายภาพ

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการให้ศูนย์วิทยบริการของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต จัดบริการเทคโนโลยีการศึกษาและบริการห้องสมุดในอาคารหลังเดียวกัน โดยให้ตำแหน่งที่ตั้งของศูนย์วิทยบริการอยู่ใจกลางมหาวิทยาลัยใกล้อาคารพิพิธภัณฑ์ ความต้องการนี้สอดคล้องกับหลักการจัดบริการเทคโนโลยีการศึกษาและบริการห้องสมุดถ้าจัดในอาคารหลังเดียวกันจะทำให้การบริการมีขอบข่ายกว้างขวางขึ้นและมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริการของห้องสมุดแบบเดิมจากการบริการเฉพาะหนังสือมาเป็นบริการสื่ออย่างอื่นด้วย (ริชาร์ด เทเลอร์และคณะ, 2525) ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ทำให้ประหยัดทรัพยากรบุคคลที่ใช้ในการดำเนินงาน และประการสำคัญที่น่าจะเป็นสาเหตุให้ทั้งอาจารย์และนักศึกษา ต้องการบริการในอาคารหลังเดียวกันก็คือ ทำให้ได้รับความสะดวกและประหยัดแรงงานในการค้นหาสื่อการเรียนการสอน และทำให้ศูนย์วิทยบริการสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการได้สูงขึ้น ซึ่งหาไม่ได้จากงานบริการที่ต่างฝ่ายต่างทำ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522)

ส่วนตำแหน่งที่ตั้งของศูนย์วิทยบริการของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ควรอยู่ใกล้อาคารพิพิธภัณฑ์ เนื่องจากอาคารพิพิธภัณฑ์ ตั้งอยู่บริเวณแกนกลางของมหาวิทยาลัย เป็นพื้นที่สีเขียว วางแผนให้มีสภาพร่มรื่นปราศจากเสียงรบกวนใดๆ เป็นจุดกลางที่คณะต่างๆ สามารถเดินทางมาได้สะดวก จึงเหมาะสมที่จะจัดตั้งศูนย์วิทยบริการ (ผังแม่บทมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533) นภลัย วิทรัพย์โพธิ์ (2530) สำนวนการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าของนักศึกษาปริญญาตรี ในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ปัญหาที่พบในการให้บริการของหอสมุดกลางคือ สถานที่ให้บริการอยู่ในที่ที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นการวางแผนจัดตั้งศูนย์วิทยบริการ จึงควรอยู่ในที่ที่เหมาะสม และสะดวกต่อการเดินทางของผู้ไปใช้บริการ

5. ความต้องการบริการให้คำปรึกษาจากบุคลากรเทคโนโลยีการศึกษา

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการบริการให้คำปรึกษาจากบุคลากรเทคโนโลยีการศึกษา ทางด้านการผลิตสื่อการสอน การใช้สื่อร่วมกับอุปกรณ์ การออกแบบการสอนและการติดตามผล สาเหตุที่อาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการบริการให้คำปรึกษาน่าจะเป็นเพราะอาจารย์ต้องการผลิตสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเองแต่ไม่มีความรู้ด้านการผลิต เพราะมิได้จบการศึกษาทางด้านการศึกษาที่มีการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ดังนั้นจึงต้องการให้บุคลากรเทคโนโลยีการศึกษาเป็นผู้คอยช่วยเหลือเนื่องจากอาจารย์และบุคลากรเทคโนโลยีการศึกษา ต่างเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาของตน เมื่อนำความรู้ความสามารถและประสบการณ์มาใช้แก้ปัญหาาร่วมกันก็จะทำให้การเรียนการสอนเกิดประโยชน์สูงสุด (อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2533) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องบทบาทของนักเทคโนโลยีการศึกษาตามการรับรู้ของตนเองและผู้บริหาร ของชลาภรณ์ทองเจริญ (2531) ซึ่งพบว่า บทบาทของนักเทคโนโลยีการศึกษาโดยภาพรวมและโดยภาพย่อยทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการผลิต ด้านการออกแบบพัฒนา ด้านการเลือกและการใช้ ด้านการบริการและให้คำปรึกษา ด้านการบริหาร และด้านการวิจัยมีความจำเป็นมากทุกด้าน

6. การเปรียบเทียบความต้องการของอาจารย์

6.1 ความต้องการคอมพิวเตอร์เครือข่าย

อาจารย์คณะแพทยศาสตร์ และอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความต้องการคอมพิวเตอร์เครือข่ายโดยเชื่อมโยงระหว่างศูนย์รังสีกับท่าพระจันทร์ มากกว่าอาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์ ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่า เนื่องจากคณะแพทยศาสตร์มีศูนย์ประสานงานอยู่ที่อาคารอเนกประสงค์ชั้น 5 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ท่าพระจันทร์ และอาจารย์ของคณะแพทยศาสตร์ ยังคงมีกิจกรรมที่ศูนย์ประสานงานอย่างสม่ำเสมอ แต่มีคณะจัดตั้งอยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต เอกสารและทรัพยากรความรู้ต่างๆ เช่น เอกสาร ตำรา ส่วนใหญ่มีอยู่ที่ศูนย์รังสิต จึงมีความต้องการคอมพิวเตอร์เครือข่ายโดยเชื่อมโยงระหว่างศูนย์รังสิตกับท่าพระจันทร์ ในระดับต้องการมากที่สุด ส่วนคณะวิทยาศาสตร์แม้จะมีคณะจัดตั้งอยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต แต่ยังคงมีศูนย์ประสานงาน และยังคงจัดการเรียนการสอนบางส่วนที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ท่าพระจันทร์ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิชาสถิติ ดังนั้น เอกสาร ตำราต่างๆ ตลอดจนบุคลากรจึงมีอยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ และ มหาวิทยาลัยมหาวชิราลงกรณธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงต้องการคอมพิวเตอร์เครือข่ายโดยเชื่อมโยงระหว่างศูนย์รังสิตกับท่าพระจันทร์ ในระดับต้องการมากที่สุด ส่วนคณะวิศวกรรมศาสตร์ นั้น แม้จะมีศูนย์ประสานงานอยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ แต่การจัดการเรียนการสอนของ

คณะวิศวกรรมศาสตร์และโครงการวิศวกรรมศาสตร์ภาคภาษาอังกฤษมีอยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ทั้งสิ้น เอกสาร ตำรา ต่างๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนของคณะวิศวกรรมศาสตร์ ที่สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำพระจันทร์แทบจะไม่มีอยู่เลยจะมีก็แต่เพียงวิชาพื้นฐานที่นักศึกษาทุกคนต้องเรียนร่วมกันเท่านั้น อาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์จึงมีความต้องการเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างศูนย์รังสิต กับ ทำพระจันทร์ น้อยกว่าอาจารย์คณะแพทยศาสตร์และอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

6.2 ความต้องการสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

อาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์ และอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ต้องการให้ศูนย์วิทยบริการจัดวัสดุสิ้นเปลือง เครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ในการผลิตสื่อการเรียนการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่อาจารย์ที่ต้องการผลิตสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง มากกว่า อาจารย์คณะแพทยศาสตร์ ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่า เนื่องจากอาจารย์คณะแพทยศาสตร์ปัจจุบันมีเพียง 11 คน แต่ละคนต้องรับภาระทั้งเรื่องหลักสูตร การสอน และการเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์เฉพาะทาง จึงมีความต้องการในระดับปานกลางที่จะให้ศูนย์วิทยบริการจัดวัสดุสิ้นเปลือง เครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ในการผลิตสื่อการเรียนการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่อาจารย์ที่ต้องการผลิตสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง ส่วนอาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์และอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีอาจารย์เป็นจำนวนมากและสื่อประกอบการเรียนการสอนส่วนใหญ่มีราคาแพง หากสั่งซื้อจะเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณเป็นจำนวนมาก และบางครั้งสื่อสำเร็จรูปที่มีอยู่ตามท้องตลาดอาจไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา อาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์ และอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงต้องการให้ต้องการให้ศูนย์วิทยบริการจัดวัสดุสิ้นเปลือง เครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ในการผลิตสื่อการเรียนการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่อาจารย์ที่ต้องการผลิตสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง ในระดับต้องการมาก

6.3 บริการให้คำปรึกษาจากบุคลากรเทคโนโลยีการศึกษา

อาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์ และอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ต้องการให้ศูนย์วิทยบริการจัดนักเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อให้คำปรึกษาด้านการใช้สื่อร่วมกับอุปกรณ์มากกว่าอาจารย์คณะแพทยศาสตร์ ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าเนื่องจากอาจารย์คณะแพทยศาสตร์ปัจจุบันมีเพียง 11 คน แต่ละคนต้องรับภาระทั้งด้านการสอนและทางด้านผู้บริหารของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงมีเวลาไม่มากพอที่จะให้บริการการให้คำปรึกษาด้านการใช้สื่อร่วมกับอุปกรณ์การเรียนการสอน เมื่อเปรียบเทียบกับอาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งมีจำนวน 17 คน และ อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งมีจำนวน 78 คน โอกาสที่อาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์และอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะไปใช้บริการการให้คำปรึกษาด้านการใช้สื่อร่วมกับอุปกรณ์จึงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าอาจารย์คณะแพทยศาสตร์

7. การเปรียบเทียบความต้องการของนักศึกษา

7.1 ความต้องการบริการจัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนโดยแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัยฯ

นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ ต้องการบริการจัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนโดยแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัยฯ มากกว่านักศึกษาคณะอื่นๆ ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่า เนื่องจากอาคารเรียนของคณะวิศวกรรมศาสตร์ ตลอดจนโรงฝึกปฏิบัติการต่างๆ ยังสร้างไม่แล้วเสร็จ การเรียนการสอนต่างๆ จำต้องพึ่งพามหาวิทยาลัยอื่น หรือองค์กรภายนอกมหาวิทยาลัยฯ มากพอสมควร อีกทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้มีการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งแปลกใหม่เพิ่มขึ้นเสมอ ลำพังสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่มหาวิทยาลัยฯ ธรรมศาสตร์ จัดให้อาจไม่พอเพียงต่อความต้องการ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์จึงมีความต้องการบริการจัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนโดยแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัยฯ ในระดับต้องการมากที่สุด

7.2 ความต้องการสื่อการเรียนการสอนประเภทบทเรียนโปรแกรม

นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มีความต้องการสื่อการเรียนการสอนประเภทบทเรียนโปรแกรมมากกว่านักศึกษาคณะอื่นๆ ทั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่า เนื่องจากคณะศิลปศาสตร์มีเนื้อหาวิชาการเรียนการสอนที่สามารถใช้บทเรียนโปรแกรมได้มาก เช่น วิชาทางด้านภาษา ประวัติศาสตร์ ศาสนา ฯลฯ จึงมีความต้องการสื่อการเรียนการสอนประเภทบทเรียนโปรแกรมในระดับต้องการมากที่สุด

7.3 ความต้องการห้องบริการ

นักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มีความต้องการห้องบริการประเภทห้องคอมพิวเตอร์ น้อยกว่านักศึกษาคณะอื่นๆ ทั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่า เนื่องจากลักษณะวิชาทางนิติศาสตร์ เน้นทางด้านตัวบทกฎหมาย ซึ่งมีอยู่มากในเอกสาร ตำรา จึงมีความต้องการห้องบริการประเภทห้องคอมพิวเตอร์ในระดับปานกลาง เมื่อเทียบกับคณะอื่นๆ ซึ่งมีความต้องการในระดับมากและมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาแต่ละกลุ่มสาขาวิชาที่อยู่ในคณะเดียวกันว่า มีความต้องการเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
2. ควรศึกษาโดยเน้นการให้บริการเฉพาะเรื่องเพื่อทราบในรายละเอียดเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการก่อตั้งศูนย์วิทยบริการของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

1. ควรจัดตั้งศูนย์วิทยบริการแบบรวมบริการเทคโนโลยีการศึกษาและบริการห้องสมุดในอาคารหลังเดียวกัน ณ บริเวณใจกลางมหาวิทยาลัยใกล้อาคารนิทรรศน์ฯ
2. ควรนำคอมพิวเตอร์เครื่องเข้ามาใช้ในการให้บริการโดยเชื่อมโยงระหว่างศูนย์รังสิตกับท่าพระจันทร์ และศูนย์รังสิต กับมหาวิทยาลัยอื่น
3. ควรจัดบริการสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนห้องบริการประเภท ห้องอ่านหนังสือ ห้องคู่มือทัศน หองฟังเทปเสียงและห้องคอมพิวเตอร์ ให้เพียงพอแก่ความต้องการของอาจารย์และนักศึกษา
4. ควรจัดบุคลากรเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อให้คำปรึกษาในด้านการผลิตและการใช้สื่อ